

Datorteknik TSEA82 + TSEA57 Fö2

Instruktioner

Datorteknik Fö1 : Agenda

- Repetition
- Instruktioner
- Övningsuppgifter
- Tid för frågor

Repetition

Instruktioner

I databladet för mikrokontrollern finns drygt hundralet instruktioner.
Dessa kan delas in i fem huvudgrupper:

- Grupp 1. Instruktioner som flyttar data (`ldi`, `mov`, ...)
- Grupp 2. Aritmetiska instruktioner (`add`, `sub`, `subi`, ...)
- Grupp 3. Logiska instruktioner (`asl`, `ror`, ...)
- Grupp 4. Hoppinstruktioner (`jmp`, `brxx`, `call`, ...)
- Grupp 5. I/O-instruktioner (`out`, `in`)

Instruktioner : Grupp 1. Flytta data¹

Till, och mellan, dataregister (generella register) flyttar man data med `ldi` och `mov`.

Exempel: `ldi`

Flytta konstanten 23 till `r16`, "ladda `r16` med 23".

<code>ldi</code>	<code>r16,23</code>	<code>; Load immediate</code>
↑	↑ ↑	↑
instruktion	destinationsregister konstant	kommentar

Instruktioner : Grupp 1. Flytta data

16-bitars register, kan inneha tal mellan 0-65535

För att peka ut en adress i arbetsminnet (\$0100-\$08FF) krävs mer än 8 bitar, då kan man använda ett 16-bitars pekarregister, X, Y eller Z, som motsvaras av registerparen `r27:r26`, `r29:r28` respektive `r31:r30`.

Exempel: Invertera talet som finns på adress \$0102

Med pekare:

```
ldi    ZH,HIGH($0102) ; ZH(r31)=01
ldi    ZL,LOW($0102)  ; ZL(r30)=02
ld     r16,Z           ; r16=Mem(Z)
com    r16             ; complement r16
st     Z,r16          ; Mem(Z)=r16
```

Utan pekare:

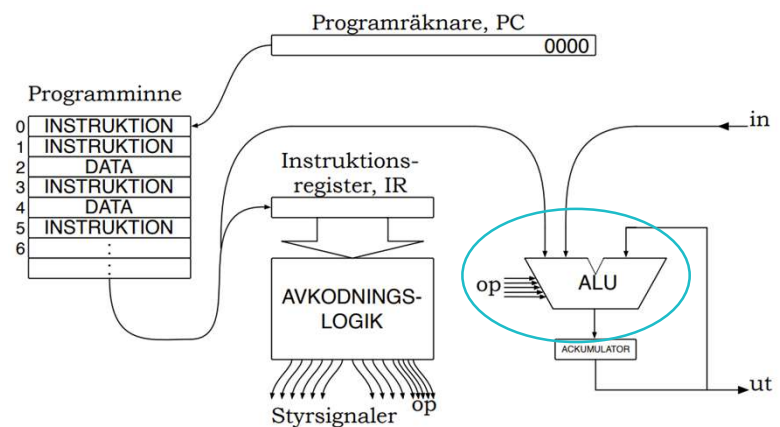
```
lds    r16,$0102      ; r16=Mem($0102)
com    r16            ; complement r16
sts    $0102,r16      ; Mem($0102)=r16
```

Instruktioner, resten ...

Instruktioner : Grupp 2. Aritmetiska operationer

Aritmetiska instruktioner använder ALU:n via olika operationer såsom t ex addition eller subtraktion.

Resultatet av operationen sparas i något register och status (positivt, negativt ...) av operationen sparas i statusregistret.

Instruktioner : Grupp 2. Aritmetiska operationer

Aritmetiska instruktioner är instruktioner som gör någon form av beräkning, såsom add (addition), sub (subtraktion), mul (multiplikation) eller fmul (fixpunktsmultiplikation).

Dessa (add, sub, mul, fmul) förekommer i lite olika varianter, beroende på hur man vill utföra själva operationen, t ex mellan register, med en konstant eller med eller utan tecken (mul, fmul).

Dock har inte ALU:n i en enkel processor (som ATmega328) stöd för division. Det kostar helt enkelt för mycket (i form av chip-yta) att bygga en divisionsinstruktion.

Instruktioner : Grupp 2. Aritmetiska operationer

Exempel: add, addc

Addera de två 16-bitarstalen som finns i r21:r20 och r17:r16 till r17:r16.

```
add  r16,r20 ; ingen ingående carry
adc  r17,r21 ; med carry (om den finns)
```

```

      11 11 1
r21:r20 00000000:11101000 =232 (0x00E8)
r17:r16 00000001:00101100 =300 (0x012C)
-----
r17:r16 00000010:00010100 =532 (0x0214)
```

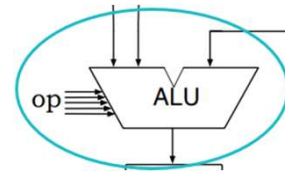
Instruktioner : Grupp 3a. Logiska operationer

Exempel: `andi`

Använd `andi` för att maska fram de tre minst signifikanta bitarna ur byten på adress `$0120`:

```
lds    r16,$0120 ; r16=Mem($0120)
andi   r16,$07   ; $07=0000 0111
```

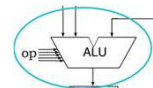
```
r16    10110101
$07    00000111   andi
-----
r16    00000101
```


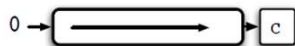
Instruktioner : Grupp 3b. Skiftinstruktioner

Exempel: `lsr`, `asr`

`lsr` och `asr` skiftar ett steg åt höger, logiskt respektive aritmetiskt


```
ldi    r16,0b10100101
lsr     r16
```



```
C:r16    0:10100101   lsr
```

```
-----
C:r16    1:01010010
```

```
ldi    r16,0b10100101
asr     r16
```



```
C:r16    0:10100101   asr
```

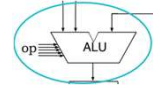
```
-----
C:r16    1:11010010
```

Högerskift motsvarar division med 2

Instruktioner : Grupp 3b. Skiftinstruktioner

Exempel: `lsl, (asl)`

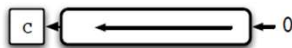
`lsl` och `asl` skiftar ett steg åt vänster, logiskt respektive aritmetiskt


```
ldi    r16, 0b10100101
```

```
lsl    r16
```

`asl` finns inte som instruktion, då den fungerar precis som `lsl`, dvs använd `lsl`


```
C:r16    0:10100101    lsl
```

```
-----  
C:r16    1:01001010
```

Vänsterskift motsvarar multiplikation med 2

Instruktioner : Grupp 4. Hoppinstruktioner

Hoppinstruktioner används för att styra programflödet, dvs för att ta sig till en annan del av programmet. Det finns två sorters hopp:

- Villkorliga hopp
- Ovillkorliga hopp

Villkorliga hopp utförs om ett visst villkor är uppfyllt. Villkoret baseras på en (eller flera) av statusregistrets flaggor (... , Z, N, C, V).

Ovillkorliga hopp utförs alltid, dvs de är oberoende av några villkor.

Utöver detta finns *anrop* av subrutiner, vilket inte ska förväxlas med hopp.

Vid *anrop* återkommer programmet till instruktionen efter anropet, vilket inte sker med hopp.

Instruktioner : Grupp 4. Hoppinstruktioner

Exempel: Ovillkorligt hopp, `jmp`

```

A:                ; A är en symbolisk adress (label)
  instr
  instr
  jmp      B
  ...
B:                ; B är en symbolisk adress (label)
  instr          ; hit gick hoppet
  ...

```

Instruktioner : Grupp 4. Hoppinstruktioner

Ovillkorliga hopp kan vara absoluta eller relativa.

Exempel: Hoppa från \$1000 till \$1200 dels med `jmp`, dels med `rjmp`:

<u>Adress</u>	<u>Absolut hopp</u>	<u>Relativt hopp</u>
\$1000 A:	<code>jmp B ; 'jmp \$1200'</code>	<code>rjmp B ; 'jmp +\$200'</code>
	...	...
\$1200 B:		

Med absoluta hopp, `jmp`, når man hela programminnet (men instruktionen kräver då dubbel lagringsplats, 32 bitar, i programminnet).

Med relativa hopp, `rjmp`, kan man bara hoppa en viss längd från där man befinner sig, -2048 ... +2047 steg (instruktionen behöver då bara 16 bitar i programminnet).

Instruktioner : Grupp 4. Hoppinstruktioner

Exempel: Villkorligt hopp, brmi

I adresserna \$101 och \$102 finns två *teckenlösa tal*, placera det största talet i adress \$103

```
lds  r16,$101    ; r16=Mem($101)
lds  r17,$102    ; r17=Mem($102)
cp    r16,r17     ; (r16-r17), update flags (Z,N,C,V)
brmi  R17BIG      ; branch on minus (N=1), r17 biggest
mov   r17,r16     ; r16 was biggest, so r17=r16
R17BIG:
sts   $103,r17    ; Mem($103)=r17
```

Instruktioner : Grupp 4. Hoppinstruktioner

Det finns ett antal olika branch-instruktioner för olika villkor, t ex:

```
brne  hopp om Z=0, dvs om resultat ≠ 0
breq  hopp om Z=1, dvs om resultat = 0
brpl  hopp om N=0, dvs om resultat ≥ 0
brmi  hopp om N=1, dvs om resultat < 0
brcc  hopp om C=0, dvs om carry inte har inträffat
brcs  hopp om C=1, dvs om carry har inträffat
...
```

Instruktioner : Grupp 4. Hoppinstruktioner

Exempel: brcs, brcc

Skriv kod som sätter Z om ett tal i r16 är i intervallet [1..8]
Teckenlösa tal förutsätts

Processorn vet inte om ett tal är med eller utan tecken. Det bestämmer programmeraren.

```
BRACKET:
    cpi    r16,1      ; r16 - 1
    brcs   BRACKET_DONE ; C=1 Z=0 om r16<'1'
                                ; C=0 Z=1 om r16='1'
                                ; C=0 Z=0 om r16>'1'

    ; was at least 1
    cpi    r16,9      ; r16 - 9
    brcc   BRACKET_DONE ; C=1 Z=0 om r16<'9'
                                ; C=0 Z=1 om r16='9'
                                ; C=0 Z=0 om r16>'9'

    ; and at most 8
    sez                                ; set Z flag
BRACKET_DONE:
    ret
```

Instruktioner : Grupp 4. Hoppinstruktioner

Exempel: brcc, brne

Beräkna $\sum_{i=1}^{255} i = 1 + 2 + \dots + 255$
och lagra resultatet i \$02D2

Summan kommer inte rymmas inom ett register, därför används r22:r21 för att lagra summan.

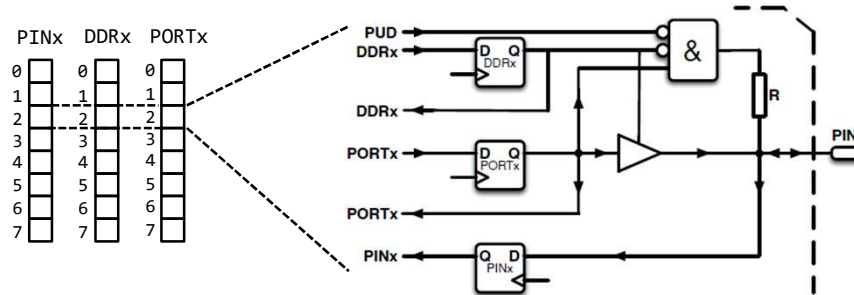
```
    clr    r22      ; sum = 0
    clr    r21
    ldi    r20,255  ; index

AGAIN:
    add    r21,r20  ; sum += index
    brcc   NOCARRY
    inc    r22

NOCARRY:
    dec    r20      ; index-
    brne   AGAIN    ; index#0?
    sts    $02D2,r21 ; store sum
    sts    $02D3,r22
```

Instruktioner : Grupp 5. I/O-instruktioner

I/O-portarna i processorn är 8 bitar breda. Varje enskild bit i en port kan individuellt fungera som ingång eller utgång. Det styrs via ett datarikttningsregister DDRx. Utvärdet på en port bestäms av portregistret PORTx, och invärdet läses från det sk pinregistret PINx (x=B, C el. D).

Instruktioner : Grupp 5. I/O-instruktioner

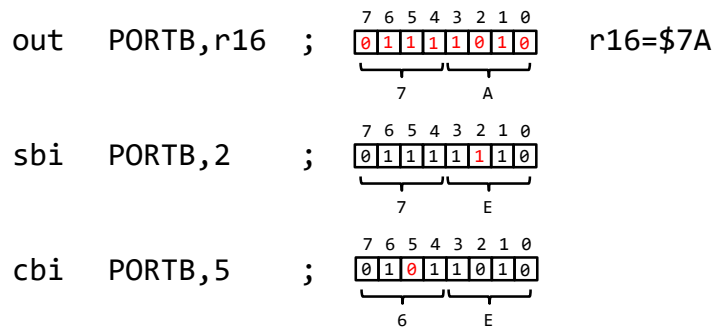
Exempel: Konfigurera PORTB så att bit 0-3 är ingångar och bit 4-7 utgångar.
Läs sedan portens fyra låga bitar och skriv ut dom på porten fyra höga bitar.

```
ldi    r16,$F0    ; $F0=11110000
out    DDRB,r16   ;      00001111 (o=out,i=in)
in     r16,PINB   ; read from PINB
andi   r16,$0F    ; mask bits
lsl    r16         ; shift left 1 step
lsl    r16         ; shift left 1 step
lsl    r16         ; shift left 1 step
lsl    r16         ; shift left 1 step
out    PORTB,r16   ; write to PORTB
```

- Anm1. Använd instruktionen swap istället för 4 st lsl
 Anm2. Observera att man skriver till PORT och läser från PIN
 Anm3. Behövs egentligen andi r16,\$0F ?

Instruktioner : Grupp 5. I/O-instruktioner

Instruktionen `out` skriver alltså till samtliga 8 bitar i ett I/O-register, t ex en port. Man kan också manipulera enskilda bitar i ett I/O-register utan att påverka övriga bitar, med instruktionerna `sbi` och `cbi`:

Instruktioner : Grupp 5. I/O-instruktioner

Man kan jämföra hela innehållet i ett generellt register (`r0-r31`) med ett värde med compare-instruktionen `cpi`, det går *inte* att göra med ett I/O-register utan att först kopiera I/O-registret till ett generellt register.

Däremot kan man testa (och hoppa) enskilda bitar i ett register (generellt eller I/O-register) med skip-instruktionen:

```

sbrc rX,b ; hoppa om bit b i register rX nollställd
sbrs rX,b ; hoppa om bit b i register rX ettställd
sbic A,b  ; hoppa om bit b i I/O-register A nollställd
sbis A,b  ; hoppa om bit b i I/O-register A ettställd

```

Instruktioner : Grupp 5. I/O-instruktioner

Exempel: En tryckknapp är ansluten till port B, bit 2. Använd sbic för att ge ett sant ($\neq 0$) värde i r16 om knappen är nedtryckt, annats falskt ($=0$).

```
    ; --- GET_KEY. Bit 2 = 1 if key pressed
GET_KEY:
    clr    r16      ; r16=0
    sbic   PINB,2   ; skip next instruction if not pressed
    ser    r16      ; r16=FF
    ...
```

Övningsuppgifter ...

Tid för Frågor

Anders Nilsson

www.liu.se